

Publisher:
Pål Kornelussen

Redaktør:
Øystein Hage

Desksjef: Ann Eileen Ditlevsen Nygård

Redaktør: Nils Torsvik

fiskeribladetfiskaren.no fbfl.no

Fiskeribladet Fiskaren arbeider etter Vær varsom-plakatens regler for god presseskikk. Mener noen seg rammet av urettmessig omtale, oppfordres disse til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens faglige utvalg behandler klager mot pressen i pressetiske spørsmål. Adressen til PFU er: Prinsens gate 2, pb. 48, Sentrum, 0101 Oslo. Tlf. 22415680, faks: 2241960.

Fiskeribladet Fiskaren

En uavhengig avis for Kyst-Norge

Miljøkrise i havet

Fiskebestandene er under stadig tøffere miljøpress. Havforsuring, klimagasser og mer og mer forspøpling av verdenshavene får store negative konsekvenser for livet i havet. Fremtidsbildene for norsk sjømatnæring er rett og slett svært lite lystig. Dersom ikke nasjonene tar grep i forhold til havforsuring og forspøpling, finnes det ingen trygg havn for de marine organismene.

Før helgen ble det arrangert en større klimakonferanse i regi av sjømatklyngen i Bergen. Bildet som tegnes er ikke spesielt lystig. Forsuring og de økende CO₂-utslippene truer flere fiskebestander. Når vi på toppen av dette vet om de store plast-problemene i havet, så er det virkelig på tide å sette foten ned og ta noen drastiske miljøgrep.

Dersom ingenting gjøres, vil det innen 2050 være mer plastøppel enn fisk i verdenshavene. Ifølge en ny WEF-rapporten (World Economic Forum) flyter det minst 150 millioner tonn søppel rundt i verdenshavene i dag. Og mengden øker minutt for minutt. Det vil si at det hvert eneste minutt dumpes på tilsvarende en fullastet søppelbil rett i havet, ifølge rapporten

«The new plastics economy». Innen 2025 vil havet inneholde ett tonn plast for hver tredje tonn fisk. Innen 2050 vil det være mer plast enn fisk (etter vekt), skriver

Havforsuring og forspøpling truer norsk fiskerinæring

forskerne i rapporten.

På miljøkonferansen, Climate Change and Seafood Production on a Global Scale i Bergen, sa klimaforsker Are Olsen at vi nå lager ris til egen bak. Havforsuringen aksellererer når havene tar opp stadig mer av klimagassen CO₂ fra atmosfæren. Når pH-verdien blir lavere, får det konsekvenser, særlig for organismer som bygger skjell av kalsiumkarbonat. Forsøk har vist at torskelarver har doblet dødelighet på grunn havforsuringen. En annen studie har vist at en art som pukkellaksen, også kjent som stillehavslaks, også er svært følsom for surere hav.

Klimatoppmøtet i Paris var en god nyhet og kan bidra til å forhindre at de verste fremtids-scenarioene, men det vil ta tusenvis av år før havkjemien har stabilisert seg på sitt naturlige nivå. Situasjonen er derfor alvorlig, og det haster med å kutte utslippene for å redusere forsureningen. Vi er på vei ut av de naturlige variasjonsnivåene som artene i det marine miljø har tilpasset seg gjennom de siste 60 millioner årene. Hvis vi fortsetter å øke utslippene på dagens nivå, beveger vi oss langt utenfor nivåene som er naturlig i havet. Dersom det er havet og sjømatnæringen vi skal leve av i tiårene som kommer er det derfor på tide å la føre var-prinsippet gjelde. Det haster med å kutte utslippene fra blant annet oljesektoren, og innføre regler for å begrense plastbruken og øke resirkuleringen. Det er rett og slett ingen tid å miste.

Den dyre lusa

Ikke uventet har også våre konkurrenter fått merke lusa som kostnadsdriver.

Audun Iversen

Forsker ved Nofima, Tromsø.

GJESTEN

Sammen med Kotali har vi i Nofima i år studert kostnadsdrivere hos våre konkurrentland for oppdrettslaks. Fra 2012 til 2015 steg de norske produksjonskostnadene med 35 %. Kort sagt er det før og lus som er de viktigste forklaringene. Samtidig tjener næringen penger som aldri før, og det er lett å glemme galopperende kostnader. Men er det slik at denne kostnadsveksten er en trussel mot havbruksnæringens konkurranseevne?

Kostnadsveksten i mange av våre konkurrentland har også vært stor. Og som i Norge er før en veldig viktig årsak til økningen. Men de forskjellige landene har også sine litt ulike utfordringer. Chile har gått fra å være kostnadsleder tidlig på 2000-tallet til å ha de høyeste kostnadene nå, på grunn av store utfordringer med sykdom og lus, i tillegg til at næringen etter ILA-krisen, hvor produksjonen ble redusert til en tredjedel, har måttet modernisere og investere mye. Skottland har hatt omtrent like stor kostnadsvekst som Norge, i Skottland har lus, sykdom og dyr smolt trukket opp kostnadene. I Canada har kostnadsøkningen vært mindre, men kostnadene øker her

Gjestesribenter:

Kjersti Eline Tønnessen Busch

Audun Iversen

Ragnar Tveterås

Ulf Winther

Øystein Sandøy

Halfdan Mellbye

Selv om lusekostnadene øker i alle land, har lusekostnadene økt mest i Norge

også. Felles for både Skottland, Canada og Chile er at de ikke får like effektiv drift som Norge, både naturgitte forhold og reguleringer gjør at driften foregår i mindre enheter.

Lusa er altså en viktig kostnadsdriver i de fleste land som produserer laks, men selv om lusekostnadene øker i alle land, har lusekostnadene økt mest i Norge. Likevel er det slik at vi klarer å produsere laks til lavere kostnader enn de fleste, Færøyene det eneste landet som produserer billigere. I 2015 var kostnadene etter slaktning på cirka 31 norske kroner på Færøyene og cirka 31,50 i Norge. Det er en del lavere enn Canada (33,85), og mye lavere enn

Skottland (37,37) og Chile (38,96).

Etter å ha holdt 12-15 foredrag det siste året, hvor lusekostnader har vært en del av temaet, slår det meg hvordan reaksjonene er litt like hver gang. «Folk flest» er sjokkert over hvor store lusekostnadene er, mens mange oppdrettere peker på at kostnadene egentlig er større, at vi har sett bort fra en av de viktigste kostnadene, nemlig tapt tilvekst. Og tapt tilvekst er et viktig moment, det er de siste dagene den største tilveksten kommer. 25 tapte foringsdøgn kan være forskjellen på 4 eller 5 kilo. Og det betyr mye for økonomien, for den enkelte oppdretter, i alle fall. Om man regner denne effekten for hele næringen, derimot, blir regnestykket straks mer problematisk.

Hvis man regner alt av tapte foringsdøgn som tapt produksjon, vil man fort komme til at det samlede tapet kan være på 50-100.000 tonn. Og 100.000 tonn tapt produksjon tilsvarer med dagens priser kanskje 4 milliarder i tapt dekningsbidrag. Men dagens priser er neppe en realistisk målestokk, for hva ville prisen effekten av 100.000 tonn ekstra i markedet vært? Det kunne fort ha vært 5-10 kr per kilo, eller 6-13 milliarder for 1,3 millioner tonn.

Om den tapte foringen er et tap for næringen eller ikke, er altså helt avhengig av hvordan den økte produksjonen, for eksempel 100.000 tonn, ville ha påvirket prisen. Sannsynligheten er stor for at prisene ville blitt såpass mye lavere at den totale salgsværdien for oppdretterne ville bli lavere.

Det er en litt ubehagelig tanke at vi kan takke lusa for de gode prisene.